

KÖNYVSZEMLE

ERDŐ, Péter *Teología del derecho canónico. Una aproximación histórico-institucional*, Akadémiai Kiadó, Budapest 2002. pp. 277

Az egyházjog létjogosultságát a II. Vatikáni Zsinatot (1962-1965) követően a katolikus egyházon belül többen kétségbe vonták és a hamis juridizmus vádjával illették, ellentétbe állítva a jogi jelenséget a lelki és a szentségi egyházképpel. Ezzel egyidőben azonban, és épp a II. Vatikáni Zsinat hatására erősödött a kánonjogászok körében az egyházjogra való teológiai reflexió, amelynek eredménye kifejezett hatással volt az 1983-ban kihirdetett új Egyházi Törvénykönyv szövegének kidolgozására. Erdő Péter, Esztergom-Budapesti érsek, az egyházi alkotmányjognak és a kánonjognak, mint szent tudománynak nemzetközileg elismert teoretikusa ebben a monográfiájában az Egyház jogi szerkezetének teológiai alapjait vizsgálja. Erdő professzor először 1995-ben összegezte az egyházjog teológiájának, a szakrális látásmód szükségszerűségére építő elemzését magyar nyelven (*Az egyházjog teológiája intézménytörténeti megközelítésben* [Egyház és jog 2], Budapest). Azóta ez a mű az egyházjog teológiai vizsgálatának alpművévé vált és mind olasz (*Teologia del diritto canonico. Un approccio storico-istituzionale* [Collana di studi di diritto canonico ed ecclesiastico 17], Torino 1996), mind pedig német nyelven is megjelent (*Theologie des kanonischen Rechts. Ein systematisch-historischer Versuch* [Kirchenrechtliche Bibliothek 1], Münster 1999). A Katolikus Nevelés Kongregációja 1975. április 2-án tette kötelezővé az egyházjog teológiai alapjainak megismertetését, illetve az egyes jogintézmények hittani hátterének bemutatását. Ennek a kívánalomnak maradéktalanul megfelel Erdő professzor műve, amely Gerse Károlyné fordításában immár spanyol nyelven is hozzáférhető az olvasók számára. Rinaldo Bertolino az olasz kiadáshoz írt bevezetőjében egyenesen az egyik legfontosabb alpmunkának nevezi a kortárs kánonjogi szakirodalomban ezt a művet.

A kötet három nagy egységre bomlik, melyek közül az első az egyházjog teológia alapjait (11-70), a második az egyház jogi és teológiai jellegét (71-195), a harmadik pedig az előzőekből leszűrhető metodológiai következtetéseket vizsgálja (196-215). Szemmel láthatóan nagy hatást gyakoroltak a szerzőre John Henry Newman írásai és egyházképe (vö. ERDŐ, P., „The theological foundations of Canon Law according to the works of John Henry Newman” in *Folia Theologica* 1 [1990] 115-130), melyeket különösen az Egyház szentségi jellegének bemutatásához használt fel. Erdő Péter művének sajátja az egyházjog alapjaira való teológiai reflexió nyomán kialakult irányzatok, „iskolák”, neves kánonjogászok véleményének szisztematikus, összefűző áttekintése (29-67).

Külön méltatást érdemel Rudolph Sohm egyházjogot támadó klasszikus probléma felvetésének kifejtése és megválaszolása. Ebben a szerző nem pusztán Adolf Harnack és Pierre Batiffol kritikáját ismerteti Sohm álláspontjával szemben, hanem a zsidóság és a keresztény egyház közötti intézménytörténeti kapcsolatokat

vizsgálatával rámutat az Egyház, mint „új Izrael” teológiai és jogi sajátosságaira (90-105).

Ki kell emelnünk a vallásszabadság kérdésének az elemzését, amellyel a szerző egy nagyon jelentős aktuális problémát érint. A gondolatmenetből nyilvánvaló, hogy a katolikus hit elfogadására lelkiismerete ellenére senkit sem szabad kényszeríteni, de a már elfogadott katolikus hithez való ragaszkodás nem fakultatív, hanem az Egyház közösségén belül objektív erkölcsi kötelességet jelent (185-195).

A kötet végén található konklúzió (216-223) meggyőzően vonja le az institutionalista érvelésből a következtetést a katolikus Egyház jogára vonatkozóan, önálló szakrális jogrendként értelmezve azt. Egyúttal ekkleziológiai tisztánlátással bizonyítja, hogy az élő Isten Igéje és a szentségek eredendően jogi jelleggel ruházzák fel az Egyházat, mint Isten újszövetségi népét.

A mű használatát több mutató is segíti: irodalomjegyzék (229-254); rövidítések jegyzéke (225-228); névmutató (255-258); és tárgymutató (259-277).

Erdő Péter monográfiája normatív módon, nemzetközi szinten erősíti az egyházjog, mint szent tudomány műveléséhez elengedhetetlenül szükséges teológiai és jogi alapok megismertetését és reflexióját.

FERENCZY Rita